

mr. sc. Krešimir Nimac, pred.¹
Joško Žganjer, bacc. ing. aedif.²

ANALIZA PROTOKOLA O SIGURNOSTI NA UTAKMICAMA VISOKOG RIZIKA

Stručni rad / Professional Paper

UDK / UDC: 343/344 706/799

DOI: 10.51650/ezrvs.16.3-4.10

Primljeno / Received: 31/10/2022

Prihvaćeno / Accepted: 25/11/2022

U Republici Hrvatskoj kao i u većini drugih zemalja eskaliraju neredi na športskim natjecanjima. U cilju učinkovite primjene propisa vezanih uz sprječavanje nereda na športskim natjecanjima, Republika Hrvatska je donijela Protokol o sigurnosti na utakmicama visokog rizika. U ovom radu autori analiziraju odredbe Protokola kao i njegovu dosadašnju učinkovitost u sprječavanju nereda na športskim natjecanjima.

Ključne riječi: *neredi, sprječavanje nereda na športskim natjecanjima, protokol.*

1. Uvod

Nasilje i neredi na športskim natjecanjima, a posebno na nogometnim utakmicama poprimaju sve veće razmjere. Dramatično se povećava nedolično ponašanje, neredi i nasilje prije početka športskog natjecanja, za vrijeme trajanja športskog natjecanja, kao i nakon održanog športskog natjecanja uslijed čega se ugrožava sigurnost i zdravlje drugih osoba, te dolazi do znatne materijalne štete nastale uništavanjem imovine.³ Ova pojava sve više poprima globalni karakter i predstavlja značajan društveni problem s različitim pristupima u rješavanju ovog društvenog problema.

Mnogobrojne zemlje su normativno uredile mjere za sprječavanje, suzbijanje i sankcioniranje nasilja vezanog za športska natjecanja čime se pridonijelo sigurnosti i zaštiti, te kvaliteti života građana kao i zaštiti od šteta javne i privatne imovine.

Tako je i Republika Hrvatska normativno uredila mjere za sprječavanje nereda na športskim natjecanjima postupivši sukladno Europskoj konvenciji o nasilju i nedoličnom ponašanju

¹ Ministarstvo unutarnjih poslova, Policijska uprava šibensko-kninska, Velimira Škorpika 5, 22 000 Šibenik, Republika Hrvatska; e-mail: knimac@mup.hr

² Grad Šibenik, Trg palih branitelja Domovinskog rata 1, 22000 Šibenik, Republika Hrvatska; e-mail: josko.zganjer@sibenik.hr

³ Nimac, K.(2016). Sprječavanje nereda na športskim natjecanjima-zakonska regulativa u Republici Hrvatskoj i nekim europskim zemljama, Zbornik radova Veleučilišta u Šibeniku, 3-4, str. 119-131.

gledatelja na športskim priredbama posebice na nogometnim utakmicama⁴ (Konvencija broj 120) koja u članku 3. točki 1. stavak c nameće potrebu donošenja odgovarajućeg zakona s primjerenim sankcijama za osobe koje izazivaju nasilje ili se nedolično ponašaju. Republika Hrvatska je sukladno Konvenciji broj 120 donijela Zakon o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima⁵ (u daljnjem tekstu ZSNŠN) 2003. godine.

Zakon o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima je donijet sa svrhom osiguravanja sigurnosti gledatelja, natjecatelja i drugih sudionika športskog natjecanja ili športske priredbe i stvaranja okruženja koje sprječava, suzbija i sankcionira nedolično ponašanje, nered, te nasilje prije, za vrijeme i nakon završetka športskog natjecanja ili športske priredbe, zaštite gledatelja koji se ponašaju dolično, zaštite drugih građana i njihove imovine i imovine pravnih osoba te stvaranje uvjeta da športsko natjecanje ili športska priredba što više pridonese kvaliteti života građana, osobito mladeži.⁶

Republika Hrvatska u kontinuitetu prati primjenu ZSNŠN te analizira primarnu i sekundarnu efikasnost pravnih normi iz ZSNŠN, pa je od 2003. godine do danas već četiri puta mijenjala ZSNŠN kako bi osigurala učinkovitiji utjecaj na počinitelje protupravnog ponašanja na športskim natjecanjima, njihovo odvracanje od daljnjeg činjenja protupravnog ponašanja, kao i preventivno djelovanje na ostale gledatelje i navijače.

Premda je ZSNŠN višekratno mijenjan, do danas nije postignuta prvenstveno primarna efikasnost njegovih pravnih normi. Naime, svjedoci smo da je u Republici Hrvatskoj trend porasta nereda na športskim natjecanjima, posebno na nogometnim utakmicama, sa trendom povećanja nereda na putu prema mjestu održavanja nogometne utakmice, kao i povratku publike sa nogometnih utakmica. Na taj način se sve više ugrožavaju nedužni građani kojima se onemogućava sloboda kretanja⁷ ili im se nanosi imovinska šteta čime postaju kolateralne žrtve nereda. Zbog eskalacije nereda vezanih uz nogometne utakmice u Republici Hrvatskoj usprkos pozitivnim zakonskim propisima nametnula se potreba da država u cilju učinkovitije primjene propisa iz ZSNŠN donese Protokol o sigurnosti na utakmicama visokog rizika (u daljnjem tekstu Protokol).

2. Razlozi donošenja Protokola o sigurnosti na utakmicama visokog rizika

Dana 21. svibnja 2022. u Zagrebu se održavala nogometna utakmica I. Hrvatske nogometne lige između GNK „Dinamo“ iz Zagreba i HNK „Hajduk“ iz Splita. Navedeni klubovi u Republici Hrvatskoj uživaju veliku navijačku potporu u organiziranim navijačkim skupinama Bad blue boys i Torcida. Zbog nesuglasica oko unošenja navijačkih transparenta pripadnici navijačke skupine Torcida su odbili ući na stadion Maksimir te nazočiti navedenoj nogometnoj utakmici, te su se odlučili na povratak u Split. Na povratku u Split na benzinskoj postaji Desinec na auto-cesti došlo

⁴ Europska Konvencija o nasilju i nedoličnom ponašanju gledatelja na športskim priredbama, posebice na nogometnim utakmicama (engl. *European Convention on Spectator Violence and Misbehavior at Sports Events and in particular at Football Matches*) donesena je u Strasbourgu 19. kolovoza 1985. godine, a stupila je na snagu 1. studenoga 1985. godine, dostupno na: <https://rm.coe.int/168007a086>.

⁵ Zakon o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima (Narodne novine broj 117/03, 71/06, 43/09, 34/11, 114/22)

⁶ Članak 1. ZSNŠN

⁷ Jutarnji list (2022a). *I Torcida i BBB-i imali spremne 'rekvizite', policija objavila kako je spriječila dogovorenu tučnjavu*. Jutarnji list. Dostupno na: <https://www.jutarnji.hr/vijesti/crna-kronika/i-torcida-i-bbb-i-imali-spremne-rekvizite-policija-objavila-kako-je-sprijecila-dogovorenu-tucnjavu-15240713>

je do protupravnog ponašanja pripadnika Torcide u većem obimu na način da je nekoliko stotina pripadnika Torcide napalo 16 policijskih službenika koji su osiguravali benzinsku postaju Desinec. Tom prilikom je ozlijeđeno 35 osoba s obje strane, a policijski službenici su u cilju odbijanja napada na sebe uporabili i vatreno oružje kojom prilikom je nekoliko pripadnika Torcide zadobilo teške tjelesne ozljede uslijed propucavanja iz vatrene oružja. Više desetaka osoba je uhićeno i postupak je u tijeku. Ovakav slučaj dotad nije zabilježen u Republici Hrvatskoj i izazvao je znatnu polemiku u javnosti prvenstveno u pogledu uporabe vatrene oružja kao sredstva prisile, a i s obzirom da je riječ o događaju u kojem je do sada zabilježen najveći broj teško ozlijeđenih osoba u kojem pukom srećom nitko nije i smrtno stradao.⁸ U naknadnim medijskim istupima pripadnici Torcide su protestirali zbog odluka GNK „Dinamo“ oko zabrane unošenja transparenta, a ujedno su ukazivali na loš tretman prema njima zbog neosiguranih uvjeta na stadionu za obavljanje fizioloških potreba, nedostatak vode i hrane, dugotrajno zadržavanje ispred stadiona i slično. Sve ovo je ukazivalo da je potrebno preciznije urediti određene odnose između klubova i navijača pogotovo kod utakmica koje se ocijene kao utakmice visokog rizika, pa se stoga pristupilo izradi Protokola o sigurnosti na utakmicama visokog rizika.

Ovaj događaj je ukazao da se u potpunosti u Republici Hrvatskoj ne primjenjuju odredbe Konvencije Vijeća Europe o integriranom pristupu sigurnosti, zaštiti i uslugama na nogometnim utakmicama i drugim športskim priredbama (u daljnjem tekstu Konvencija broj 218).⁹

Cilj Konvencije broj 218 je omogućiti sigurnost, zaštitu i kvalitetnu uslugu ponajviše na nogometnim utakmicama, ali i na ostalim športskim priredbama prvenstveno kroz integraciju multiagencijskog pristupa u osiguranju navedenih elemenata, kao i aktivan pristup prema suradnji odgovornih lokalnih, nacionalnih i međunarodnih tijela.¹⁰

Članak 6. Konvencije broj 218 nalaže da svi sudionici uključeni u organizaciju nogometnih utakmica uključujući policiju, lokalna tijela, klubove navijača, nogometne klubove kao i nacionalni Savez moraju međusobno surađivati, a posebno u pogledu: procjene rizika i pripreme odgovarajućih preventivnih mjera, kao i stvaranja sigurnog, zaštićenog i dobrodošlog okruženja na stadionima, kao i na javnim mjestima predviđenim za okupljanje navijača prije i poslije utakmice, ili na mjestima gdje se može očekivati da će se navijači okupiti po vlastitom nahođenju te duž prilaznih cesta u gradu i prema stadionu.

Konvencija broj 218 stavlja naglasak i na izgradnju kvalitetnih odnosa s navijačima i lokalnim zajednicama na način da se ostvaruje redovita komunikacija s predstavnicima navijača i lokalnih zajednica u cilju postizanja pozitivne suradnje i sprječavanja izgreda.

⁸ HINA (2022). *Policija objavila snimke Torcidinog juriša: Pogledajte dramatične prizore s odmorišta uz autocestu A1*. Jutarnji list. Dostupno na: <https://www.jutarnji.hr/vijesti/crna-kronika/policija-objavila-snimke-torcidinog-jurisa-pogledajte-dramaticne-prizore-s-odmorista-uz-autocestu-a1-15200696>

⁹ Convention on an Integrated Safety, Security and Servis Approach at Football Matches and Other Sports Events (CETS 218), sastavljena i otvorena za potpisivanje 3. srpnja 2016. godine, a stupila na snagu 1. studenoga 2017. godine, Republika Hrvatska je Konvenciju potpisala 16. svibnja 2019. godine (tekst Konvencije na <https://rm.coe.int/0900001680667451>) s tim da je glavnom tajniku Vijeća Europe dostavila i obavijest o otkazivanju Konvencije broj 120, a 1. siječnja 2021. Konvencija je stupila na snagu Odlukom Hrvatskog sabora o proglašenju Zakona o potvrđivanju Konvencije Vijeća Europe o integriranom pristupu sigurnosti, zaštiti i uslugama na nogometnim utakmicama i drugim sportskim priredbama (Narodne novine broj 5/20).

¹⁰ Primorac, D., Pilić, M. (2019). Sigurnost i zaštita na nogometnim utakmicama i ostalim sportskim priredbama prema rješenjima Konvencije Vijeća Europe CETS BR. 218, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 56, 2/2019, str. 401-419.

U Republici Hrvatskoj je evidentan izostanak suradnje sudionika uključenih u organizaciju nogometnih utakmica prvenstveno suradnja između policije i navijačkih skupina, a što je i slučaj „Desinec“ na jedan način ogolio i postao okidač za donošenje Protokola.

Premda najavljen kao dokument u čijoj će izradi sudjelovati i predstavnici navijačkih skupina¹¹ u konačnici je Protokol donesen i potpisan dana 20. srpnja 2022. od strane Hrvatskog nogometnog saveza i Ministarstva unutarnjih poslova. Izostanak potpisa, kao i aktivnog sudjelovanja u izradi Protokola od strane pripadnika navijačkih skupina je znatno osiromašio Protokol jer nisu u potpunosti ostvarene tendencije o zajedničkoj suradnji svih sudionika uključenih u organizaciju nogometnih utakmica.

3. Protokol o sigurnosti na utakmicama visokog rizika

Protokol je donesen na temelju zajedničkog opredjeljenja da je sigurnost svih prisutnih na utakmici najvažniji organizacijski aspekt. Hrvatski nogometni savez i Ministarstvo unutarnjih poslova u cilju učinkovite primjene propisa koji se neposredno odnose na nogometna natjecanja, te u cilju daljnjeg unaprjeđenja suradnje su zaključili Protokol. Protokol se zasniva na odredbama ZSNŠN, Zakona o javnom okupljanju¹², UEFA¹³ Pravilnik o zaštiti i sigurnosti¹⁴, i Disciplinskog pravilnika Hrvatskog nogometnog saveza¹⁵.

Članak 1. Protokola definira što se njime uređuje, te se naglašava suradnja u postupanju Hrvatskog nogometnog saveza, klubova i policije na utakmicama visokog rizika, u zoni stadiona i na stadionu, tijekom pripreme i provedbe mjera za dolazak navijača na stadion, boravka na stadionu i povratku sa stadiona, a u cilju otklanjanja opasnosti, preveniranja okolnosti koje mogu poticajno djelovati na stvaranje nereda te sprječavanja protupravnih ponašanja.

U samom nazivu Protokola te u članku 1. se jasno definira da se Protokol primjenjuje na utakmicama visokog rizika. Stupanj rizika se određuje sukladno sljedećim parametrima: prijašnji pokazatelji o protupravnim ponašanjima na utakmicama pojedinih klubova i reprezentacije na stadionima i tijekom putovanja navijača na utakmice; broja rizičnih navijača koji posjećuju utakmice svakog kluba pojedinačno; međusobnog odnosa navijačkih skupina; trenutnih pokazatelja koji u odnosu na pojedinu utakmicu ukazuju na mogućnost protupravnih ponašanja. U slučaju postojanja prethodno navedenih okolnosti Ministarstvo unutarnjih poslova proglašava utakmicu visokog rizika temeljem dinamičnog, promjenjivog postupka procjene rizika. Odluku o proglašenju utakmice visokog rizika policija u pravilu dostavlja najkasnije 15 dana prije odigravanja utakmice Hrvatskom nogometnom savezu i klubovima sudionicima. ZSNŠN nije za razliku od sličnih Zakona¹⁶ koji reguliraju ovu materiju zakonski normirao koja bi športska natjecanja bila označena visokim rizikom te time namet-

¹¹ Telesport (2022). Jakobušić je otkrio kako se priprema novi protokol. Navijači će biti uključeni u izradu. Dostupno na: <https://telesport.telegram.hr/na-prvu/jakobusic-je-otkrio-kako-se-priprema-novi-protokol-navijaci-ce-bitu-ukljuceni-u-izradu>

¹² Narodne novine broj 128/99, 90/05, 139/05, 150/05, 82/11, 78/12 i 114/22

¹³ UEFA je krovno tijelo europskog nogometa i okuplja nacionalne europske nogometne asocijacije. Osnovana je 1954. godine, a sjedište joj je u Nyonu u Švicarskoj. Zbog svoje ekonomske moći jedna je od najmoćnijih konfederacija u svijetu nogometa. Broji 55 država članica.

¹⁴ Dostupno na: <https://hns.cff.hr/files/documents/24409/Pravilnik%20o%20za%C5%A1titi%20i%20sigurnosti.pdf>

¹⁵ Dostupno na: <https://nszz.hr/wp-content/uploads/2015/03/DISCIPLINSKI-PRAVILNIK-HNS-a.pdf>

¹⁶ Npr. Zakon o sprečavanju nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama Kantona Sarajevo (Službene novine Kantona Sarajevo 7/07, 23/07) ili Zakon o sprečavanju nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama u Republici Srbiji (Sl. glasnik Republike Srbije broj 67/03, 101/05, 90/07, 72/09, 111/09, 104/13, 87/18).

nuo strože obveze organizatoru i drugim sudionicama športskog natjecanja označenog visokim rizikom, već je isto propisano Protokolom.

Na suradnju sudionika upućuje i članak 4. Protokola koji određuje održavanje sigurnosnog sastanka predstavnika Hrvatskog nogometnog saveza, klubova i policije najkasnije 24 sata prije održavanja nogometne utakmice visokog rizika, te uspostavu kontakta i dnevne komunikacije uz razmjenu sigurnosno indikativnih saznanja najmanje 8 dana prije utakmice visokog rizika. Policija koordinira provedbu mjera osiguranja utakmica visokog rizika, te daje prethodnu suglasnost za sve postupke koji mogu imati utjecaja na sigurnost poput prodaje ulaznica, smještaja gledatelja na tribinama, određivanja pozicija i razmještaja tehničke opreme i slično. I Konvencija broj 218 fokus stavlja na policijske strategije i operacije, te zahtijeva da policijske strategije vode računa o dobrim praksama koji uključuju prije svega prikupljanje obavještajnih podataka, kontinuiranu procjenu rizika, angažiranje s obzirom na rizike, razmjernu intervenciju radi izbjegavanja eskalacije rizika, učinkoviti dijalog s navijačima i širom zajednicom, prikupljanje dokaza o kriminalnim aktivnostima te razmjenu dokaza s nadležnim tijelima za progon počinitelja.

Uzevši u obzir činjenicu da se u Republici Hrvatskoj protupravna ponašanja vezana uz športska natjecanja sve više događaju na putnim pravcima kretanja pripadnika navijačkih skupina, Protokol u cilju smanjenja rizika kod putovanja navijača i odigravanja utakmica visokog rizika daje mogućnost da Hrvatski nogometni savez i Ravnateljstvo policije usklade termine odigravanja utakmica pojedinog kola kada postoji mogućnost sukobljavanja navijačkih skupina na nekom području iako njihovi klubovi ne igraju međusobno.

Policija sukladno članku 6. Protokola daje upute klubu organizatoru u svrhu izrade planova osiguranja utakmica visokog rizika, te pruža stručnu potporu klubovima u planiranju i provedbi mjera osiguranja. Ovaj članak Protokola je veoma značajan jer u Republici Hrvatskoj postoji čitav niz klubova koji će tijekom natjecateljske sezone odigrati samo jednu ili dvije utakmice visokog rizika, stoga je pomoć u iskustvu koje imaju pripadnici policije pri organizaciji takvih utakmica neophodna.

Članak 7. Protokola nalaže dodatni angažman Hrvatskog nogometnog saveza i klubova u komunikaciji s navijačima u svrhu razmjene informacija bitnih za sigurnost na utakmicama, te predlaganje zajedničkih mjera u cilju smanjenja rizika od izbijanja nereda na športskom natjecanju. Nažalost, temeljem iskustava u Republici Hrvatskoj izostaje potpuna komunikacija između predstavnika navijačkih skupina i Hrvatskog nogometnog saveza, a vrlo je upitna i razina komunikacije između predstavnika navijačkih skupina i klubova, stoga se kao neophodno nameće potreba uspostave bilo kakve komunikacije između navedenih sudionika.

Odredba Protokola kojom se traži najmanje 10 dana prije utakmice sklapanje ugovora između domaćeg i gostujućeg kluba kojim se definiraju uvjeti prodaje ulaznice i ponašanja na stadionu uz dostavu ulaznica gostujućem klubu na prodaju je primjer koji se u praksi pokazao kao veoma učinkovit. Naime, osim što omogućava da navijač kupi kartu u svom gradu za odlazak na gostujuću utakmicu omogućava nadzor klubovima u smislu onemogućavanja prodaje karata osobama za koje je poznato da su se ranije protupravno ponašale na športskim natjecanjima. Uvjeti prodaje, distribucije i dodjele ulaznica i ograničenja vezana uz unos i korištenje navijačkih rekvizita uključujući transparente (što je bio jedan od povoda nemilog događaja na Desincu) su propisani Pravilnikom o zaštiti i sigurnosti Hrvatskog nogometnog saveza¹⁷ i ZSNŠN.

¹⁷ Članci 28.-33. Pravilnika o zaštiti i sigurnosti Hrvatskog nogometnog saveza

Jedna od ključnih osoba po pitanjima pripreme, planiranja i provedbe mjera sigurnosti na nogometnim utakmicama je povjerenik za sigurnost Hrvatskog nogometnog saveza ili klubova,¹⁸ a kako je uređeno člankom 8. Protokola.

U svrhu pravovremene pripreme odgovarajućih mjera sigurnosti Hrvatski nogometni savez i klubovi pisanim putem od proglašenja utakmice visokog rizika kontinuirano dostavljaju policiji informacije vezane uz putovanje navijača na gostujuće utakmice visokog rizika, a sva međusobna komunikacija između klubova se odvija putem elektroničke pošte kojoj pristup imaju svi sudionici u organizaciji utakmice visokog rizika. Na ovaj način se omogućuje da se kontinuirano prikupljaju i dostavljaju svi relevantno sigurnosni podaci, te da su svi sudionici istovremeno upoznati sa svim sigurnosno relevantnim informacijama koje se odnose na organizaciju utakmice.

Klub domaćin je dužan pravovremeno, a najmanje 10 dana prije odigravanja utakmice visokog rizika obavijestiti gostujući klub o broju dodijeljenih ulaznica gostujućim navijačima te pravilima unošenja transparenata i drugih sredstava za izvođenje koreografije. Na dan utakmice je zabranjena prodaja ulaznica gostujućim navijačima. Gostujući klub je dužan pravovremeno obavijestiti predstavnika svojih navijača o informacijama dobivenim od domaćeg kluba koje se odnose na broj dodijeljenih ulaznica te o pravilima unošenja transparenata i drugih sredstava za izvođenje koreografije.

Sukladno članku 11. Protokola gostujući klub je dužan odrediti odgovornu i kontakt osobu za kontakt s policijom i domaćim klubom čije podatke će dostaviti policiji i klubu domaćinu. Ta osoba je dužna raspolagati s informacijama o gostujućim navijačima kao što su: sredstvo prijevoza, pravci putovanja, broj navijača, korištenje koreografije, kretanje u kor-teu u mjestu odigravanja utakmice, mjesto okupljanja i polaska navijača, mjesta predviđena za zaustavljanje u svrhu odmora tijekom putovanja i drugim informacijama bitnim za sigurno i neometano održavanje utakmice i putovanje navijača.

Članci 12., 13. i 14. Protokola se temelje na odredbama Konvencije broj 218 koja organizaciju športskog natjecanja zasniva na tri međusobno ovisna stupa: sigurnost, zaštita, i usluga s naglaskom na uslugu. Konvencija broj 218 između ostalog nalaže da stadionska infrastruktura pruža otvoreno i dobrodošlo okruženje za sve kategorije gledatelja, a posebno za invalide, djecu i starije osobe s odgovarajućim sanitarnim čvorovima, mjestima za osvježanje kao i mogućnost da svi gledatelji imaju dobre uvjete za praćenje nogometne priredbe. I prilogom C Preporuke (2015) Stalnog odbora za sigurnost, zaštitu i usluge na nogometnim utakmicama i drugim športskim priredbama¹⁹ se pokrivaju svi aspekti nogometnog iskustva na stadionu i izvan njega prije, za vrijeme i poslije nogometne utakmice kad je u pitanju pružanje usluga. Koncept usluge na nogometnim stadionima usredotočen je na ključna načela učinkovite komunikacije i usvajanje mjera usmjerenih na sigurnost, zaštitu i dobrobit navijača. Prilog C naglasak stavlja na interakciju nadležnih tijela s navijačima i lokalnom zajednicom u zajedničkom cilju nadgledanja i pružanja kvalitetne usluge. Europska iskustva govore kako navijači pozitivno reagiraju ako se osjećaju dobrodošli, te će u pravilu ako budu tretirani s poštovanjem

¹⁸ Člankom 23. Pravilnika o zaštiti i sigurnosti Hrvatskog nogometnog saveza su propisane zadaće povjerenika za sigurnost na utakmicama visokog rizika.

¹⁹ Recommendation Rec (2015) 1 of the Standing Committee on Safety, Security and Service at Football Matches and other Sports Events (tekst Preporuke na <https://rm.coe.int/recommendation-revised-2019/16809ecafd>).

na isti način odgovoriti. Međutim, rizik od nereda raste ako su dugi redovi za ulazak, nepotrebne zapljene stvari, prljavi dijelovi stadiona, nehigijenski uvjeti u sanitarnim čvorovima, ograde i kavezi na stadionima, loša vidljivost događanja na samom terenu.

Člankom 12. Protokola se nalaže gostujućem klubu da omogući u suradnji s predstavnikom gostujućih navijača osvježanje za gostujuće navijače tijekom putovanja na utakmicu i prilikom povratka s utakmice. U komunikaciji s gostujućim klubom, u slučaju potrebe, policija će sukladno sigurnosnoj prosudbi provoditi dodatne mjere osiguranja mjesta predviđenih za odmor gostujućih navijača na putu prema mjestu održavanja nogometne utakmice te u povratku s utakmice. Gostujući klub je dužan poduzeti sve mjere u cilju sprječavanja dolaska navijača ako za to postoji zapreka.

Domaći klub sukladno članku 13. Protokola je dužan na mjestima planiranog okupljanja gostujućih navijača u dolasku ili zoni stadiona osigurati sanitarne čvorove, kao i pristup hrani i napitcima. Predstavnik gostujućeg kluba će biti u gradu u kojem se odigrava utakmica te će biti u stalnoj komunikaciji s gostujućim navijačima prije polaska na stadion u svrhu razmjene informacija o ulasku na stadion, potvrde uvjeta izvođenja koreografije i drugih sigurnosno relevantnih informacija, te će o tome odmah obavijestiti domaći klub i policiju. Predstavnik Hrvatskog nogometnog saveza će usmjeravati i nadzirati rad predstavnika klubova.

Ako stadion na kojem se odigrava utakmica visokog rizika nema dovoljan broj odvojenih parkirnih mjesta za vozila i autobuse za gostujuće navijače sukladno članku 14. Protokola će Hrvatski nogometni savez u kojima je organizator utakmice, odnosno klub domaćin sudjelovati u troškovima lokalnog prijevoza u mjestu odigravanja utakmice, a koji se odnosi na transfer navijača od mjesta organiziranog okupljanja do stadiona. Ova odredba Protokola je već dijelom propisana u članku 16. stavku 2. i 3. ZSNŠN.

U slučaju da se klubovi u roku od tri dana prije početka utakmice ne dogovore oko uvjeta dolaska i boravka navijača na stadionu, sukladno članku 15. Protokola policija će odlučiti o daljnjem načinu postupanja klubova, a što bi eventualno moglo uključivati i zabranu prisustvovanja gostujućih navijača na stadionu. U Republici Hrvatskoj se do sada nikad nije donijela odluka koja bi u potpunosti ili djelomično zabranjivala prisustvo gostujućih navijača na stadionu.

Sukladno članku 16. Protokola nepridržavanje odredbi Protokola povlači za sobom disciplinsku odgovornost, a čiju će eventualno izrečenu odluku o kaznama Hrvatski nogometni savez dostaviti Ravnateljstvu policije. Ova odredba Protokola implicira i promjenu Disciplinskog pravilnika Hrvatskog nogometnog saveza, te propisivanje kršenja odredbi Protokola kao disciplinski prijestup uz određivanje disciplinske kazne.

Protokol nadalje nalaže održavanje tjednih koordinacijskih sastanaka između policije i Hrvatskog nogometnog saveza u cilju stvaranja sigurnosnih uvjeta vezanih uz utakmice visokog rizika na kojima će u slučaju izostanka suradnje klubova utvrditi propuste klubova u provedbi potrebnih mjera.

Protokol u konačnici nalaže obvezu Hrvatskog nogometnog saveza i klubova na kontinuiranom unaprjeđenju uvjeta na stadionima koji utječu na sigurnost svih prisutnih na utakmici, a osobito uvjeta koji se odnose na postupanje prema počiniteljima protupravnih ponašanja, odnosno stvaranja infrastrukturnih uvjeta za zadržavanje počinitelja na stadionima.

Analizirajući stanje na nogometnim utakmicama i uz nogometne utakmice nakon što je Protokol stupio na snagu je vidljivo da Protokol zasad nije ostvario pozitivan pomak po pitanju

sigurnosti na nogometnim utakmicama. Dapače, neredi vezani uz nogometne utakmice su još više eskalirali pa tako bilježimo događaj od 28. kolovoza 2022. kad je policija na auto- cesti spriječila veliki sukob pripadnika Bad blue boysa koji su putovali na utakmicu u Šibenik i pripadnika Torcide koji su putovali na utakmicu u Osijek.²⁰ Na ovom primjeru je vidljivo da se nije postupilo sukladno članku 5. Protokola, te se nisu uskladili termini odigravanja utakmica kako bi se izbjegla mogućnost sukobljavanja protivničkih navijačkih skupina.

Nadalje, 22. listopada 2022. nakon utakmice visokog rizika između HNK „Hajduk“ i GNK „Dinamo“ u Splitu je došlo do nereda od strane pripadnika Torcide kojom prilikom su napadnuti policijski službenici uporabili vatreno oružje što je vrlo zabrinjavajuće jer potencijalno može doći do najtežih mogućih posljedica²¹, a u kojim je neredima više policajaca i građana ozlijeđeno.

U konačnici 30. listopada. 2022. u Zagrebu prije utakmice visokog rizika između GNK „Dinamo“ i HNK „Hajduk“ je došlo do navijačkog sukoba u gradu Zagrebu kojom prilikom je više osoba ozlijeđeno od čega su dvije osobe zadobile teške tjelesne ozljede od kojih su kod jedne osobe ozljede bile opasne i život.²²

4. Zaključak

Protokol donesen kao akt s kojim se očekuje jačanje međusobne suradnje svih sudionika u organizaciji nogometnih utakmica uključujući navijače, kao i stvaranje povoljnih sigurnosnih uvjeta za održavanje nogometnih utakmica u dosadašnjem periodu nije polučio adekvatne rezultate. Uz činjenicu da u izradi Protokola nisu sudjelovali predstavnici navijačkih skupina opravdano se postavlja pitanje svrhe donošenja Protokola pogotovo uzevši u obzir da se skoro čitav Protokol odnosi na navijače i donesen je upravo zbog mnogobrojnih primjedbi navijača na njihov tretman tijekom održavanja nogometnih utakmica. Naime, i bez Protokola o sigurnosti na utakmicama visokog rizika Ministarstvo unutarnjih poslova i Hrvatski nogometni savez kao potpisnici Protokola su imali odličnu suradnju kod organizacije utakmica visokog rizika koja se nikad nije dovodila pod znak pitanja, a eventualni problemi su se rješavali brzo i učinkovito. Također Republika Hrvatska putem pozitivne zakonske regulative ima u rukama izvrstan alat u cilju sprječavanja nereda na športskim događajima, te je potrebno inzistirati na dosljednoj provedbi zakonskih odredbi kako bi stanje sigurnosti na nogometnim utakmicama podigli na veću razinu. Protokol kao akt bi trebao uređivati određena tehnička pitanja vezana uz organizaciju nogometnih utakmica prvenstveno dinamiku i uvjete putovanja i boravka navijača na stadionima kao i njihovog povratka, bez potrebe da se njime uređuju odnosi koji su već uređeni aktom više pravne snage. Sve što je uređeno ovim Protokolom se može urediti izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima. Ujedno se predlaže da

²⁰ Slobodna Dalmacija (2022). Policija brzom akcijom spriječila sukob Torcide i BBB-a: 'Maskirani torcidaši su izašli iz svojih vozila i zaustavili promet'. Dostupno na: <https://slobodnadalmacija.hr/vijesti/crna-kronika/neredi-na-autocesti-hak-izvjestava-da-je-zatvoren-promet-potukli-su-se-navijaci-1219660>

²¹ Večernji list (2022). Neredi u Splitu: Policija pucala ispred Torcide, ozlijeđeni su policajci i privedeni navijači. Dostupno na: <https://www.vecernji.hr/sport/policija-pucala-pred-prostorijama-torcide-sest-privedenih-osoba-ozlijeđeni-su-policajci-1627368>

²² Jutarnji list (2022b). Tučnjava Torcide i BBB-a! Policija uhitila 62 huligana, dvojica su teže ozlijeđena i nalaze se u bolnici. Dostupno na: <https://www.jutarnji.hr/vijesti/crna-kronika/video-tucnjava-torcide-i-bbb-a-policija-uhitila-62-huligana-dvojica-su-teze-ozlijeđena-i-nalaze-se-u-bolnici-15268912>

se izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima jasno definiraju športska natjecanja visokog rizika, te propišu obveze svih sudionika takvog športskog natjecanja. Također se predlaže da se sportski klubovi obvežu na jaču suradnju sa svojim navijačima uz preuzimanje odgovornosti za njihovo protupravno ponašanje na športskim natjecanjima, a predlaže se i da se navijači organiziraju kao udruge građana ili kao dio sport-skog kluba sa jasnom upravljačkom i odgovornom strukturom.

LITERATURA

1. Disciplinski pravilnik Hrvatskog nogometnog saveza, Dostupno na: <https://nszz.hr/wp-content/uploads/2015/03/DISCIPLINSKI-PRAVILNIK-HNS-a.pdf>
2. Europska konvencija o nasilju i nedoličnom ponašanju gledatelja na sportskim priredbama, posebice na nogometnim utakmicama, Službeni list SFRJ-Međunarodni ugovori 9/90, Dostupno na: <https://rm.coe.int/168007a086>
3. HINA (2022). Policija objavila snimke Torcidinog juriša: Pogledajte dramatične prizore s odmorišta uz autocestu A1. Jutarnji list. Dostupno na: <https://www.jutarnji.hr/vijesti/crna-kronika/policija-objavila-snimke-torcidinog-jurisa-pogledajte-dramaticne-prizore-s-odmorista-uz-autocestu-a1-15200696>
4. Jutarnji list (2022a). I Torcida i BBB-i imali spremne 'rekvizite', policija objavila kako je spriječila dogovorenu tučnjavu. Dostupno na: <https://www.jutarnji.hr/vijesti/crna-kronika/i-torcida-i-bbb-i-imali-spremlne-rekvizite-policija-objavila-kako-je-sprijecila-dogovorenu-tucnjavu-15240713>
5. Jutarnji list (2022b). Tučnjava Torcide i BBB-a! Policija uhitila 62 huligana, dvojica su teže ozlijeđena i nalaze se u bolnici. Dostupno na: <https://www.jutarnji.hr/vijesti/crna-kronika/video-tucnjava-torcide-i-bbb-a-policija-uhitila-62-huligana-dvojica-su-teze-ozlijeđena-i-nalaze-se-u-bolnici-15268912>
6. Konvencija Vijeća Europe o integriranom pristupu sigurnosti, zaštiti i uslugama na nogometnim utakmicama i drugim športskim priredbama, Narodne novine broj 5/20.
7. Nimac, K. (2016) Sprječavanje nereda na športskim natjecanjima-zakonska regulativa u Republici Hrvatskoj i nekim europskim zemljama, Zbornik radova Veleučilišta u Šibeniku, 3-4, 2016., str. 119-131
8. Pravilnik o zaštiti i sigurnosti Hrvatskog nogometnog saveza, Dostupno na: <https://hns-cff.hr/files/documents/24409/Pravilnik%20o%20za%C5%A1titi%20i%20sigurnosti.pdf>
9. Primorac, D., Pilić, M. (2019) Sigurnost i zaštita na nogometnim utakmicama i ostalim sportskim priredbama prema rješenjima Konvencije Vijeća Europe CETS BR. 218 Zbornik radova Pravnog fakulteta Split, god. 56, 2/2019., str. 401-419
10. Protokol o sigurnosti na utakmicama visokog rizika, Dostupno na: https://mup.gov.hr/UserDocsImages/2022/7/potpisivanje%20protokola/Protokol%20o%20suradnji%20HNS%20i%20MUP_20_7_2022.pdf
11. Recommendation Rec (2015) 1 of the Standing Committee on Safety, Security and Service at Football Matches and other Sports Events, Dostupno na: <https://rm.coe.int/recommendation-revised-2019/16809ecafd>.

12. Slobodna Dalmacija (2022). Policija brзом akcijom spriječila sukob Torcide i BBB-a: 'Maskirani torcidaši su izašli iz svojih vozila i zaustavili promet'. Dostupno na: <https://slobodnadalmacija.hr/vijesti/crna-kronika/neredi-na-autocesti-hak-izvjestava-da-je-zatvoren-promet-potukli-su-se-navijaci-1219660>
13. Telesport (2022). Jakobušić je otkrio kako se priprema novi protokol. Navijači će biti uključeni u izradu. Dostupno na: <https://telesport.telegram.hr/na-prvu/jakobusic-je-otkrio-kako-se-priprema-novi-protokol-navijaci-ce-bitu-ukljuceni-u-izradu>
14. Večernji list (2022). Neredi u Splitu: Policija pucala ispred Torcide, ozlijeđeni su policajci i privedeni navijači. Dostupno na: <https://www.vecernji.hr/sport/policija-pucala-pred-prostorijama-torcide-sest-privedenih-osoba-ozlijedeni-su-policajci-1627368>
15. Zakon o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima (Narodne novine 117/03, 71/06, 43/09, 34/11, 114/22)

Summary

PROTOCOL ON SAFETY AT HIGH-RISK MATCHES

In the Republic of Croatia, as in most other countries, riots at sports competitions are escalating. In order to effectively apply regulations related to the prevention of riots at sports competitions, the Republic of Croatia adopted the Protocol on safety at High-Risk Matches. In this paper, the author analyzes the provisions of the Protocol as well as its effectiveness so far in preventing disorder at sport competitions.

Keywords: *riots, prevention of incidents at sporting events, protocol.*

